

КРУГЛИЙ СТІЛ

«ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

25 ЖОВТНЯ 2017 Р.

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

М.КИЇВ

К.ПСИХОЛ.Н. БАЙДАРОВА ОЛЬГА

© При використанні матеріалів презентації обов'язкове посилання:
Байдарова О. Матеріали круглого столу «Запровадження програм
підготовки докторів філософії з соціальної роботи» (Київ, АПСВТ,
25 жовтня 2017 р.)

ПІДКОМІСІЯ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА» НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМІСІЇ З ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (НМК 12) СЕКТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ МОН УКРАЇНИ

- 27.10.2015 р. – наказ МОН №1115, Положення про Науково-методичну раду МОН України. Одне із завдань сектору вищої освіти – організація розроблення науково-методичними комісіями стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти
- 29.03.2016 р. – сектором вищої освіти НМР МОН схвалено Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти
- 13.04.2016 р. – створення підкомісії 231 «Соціальна робота» Науково-методичної комісії з охорони здоров'я та соціального забезпечення (НМК 12) сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України, ухвалення плану роботи підкомісії на 2016 р. Планований час підготовки проекту стандарту з підготовки докторів філософії та винесення його на громадське обговорення – 25.10.2016 р.

ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (22.11.2016):

- «2. Проекти стандартів розробляються підкомісіями НМК сектору вищої освіти НМР МОН відповідно до розроблених НМР МОН згідно із п. 6 ст. 13 Закону України «Про вищу освіту» Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти.
3. Рішення щодо рекомендації проекту стандарту приймається відповідною підкомісією НМК відкритим голосуванням простою більшістю голосів.
4. Голова підкомісії НМК подає проект стандарту голові відповідної НМК сектору вищої освіти НМР МОН для попереднього розгляду.
5. Голова НМК після проведення попереднього розгляду та, у разі необхідності, доопрацювання проекту стандарту у підкомісії НМК надсилає проект стандарту на 2 попередню експертизу куратору НМК, який розглядає його, залучаючи, за необхідності, інших членів сектору вищої освіти НМР МОН.
6. Після попередньої експертизи куратора НМК проект стандарту надсилається ним до МОН.

ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (22.11.2016):

7. У разі успішного опрацювання проект стандарту розміщується для громадського обговорення на сайті МОН у розділі «Проекти стандартів вищої освіти» не менше ніж на 30 календарних днів з оголошенням у відповідній рубриці на сайті МОН.

8. Проект стандарту проходить зовнішнє рецензування, а також, відповідно до ст. 10 Закону України «Про вищу освіту», узгодження його з галузевими державними органами, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевими об'єднаннями організацій роботодавців.

9. Зовнішнє рецензування проводиться рецензентами, рекомендований список яких є відкритим та ухвалюється сектором вищої освіти НМР МОН. Процедура зовнішнього рецензування передбачає проведення методологічної та фахової експертизи. Методологічна експертиза здійснюється експертами, що пройшли відповідне навчання чи мають досвід участі у міжнародних проектах з питань стандартизації вищої освіти.

ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (22.11.2016):

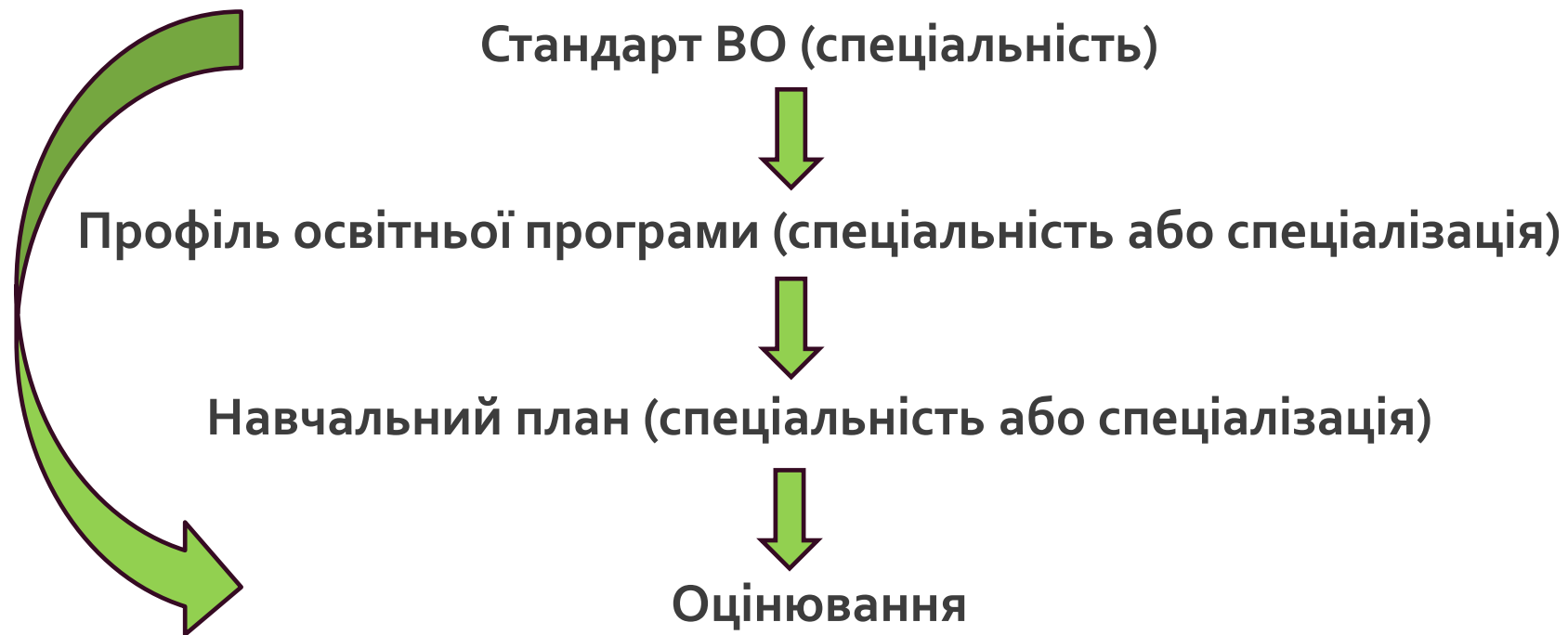
Для проведення фахової експертизи з кожного проекту стандарту сектор вищої освіти НМР МОН ухвалює список не менш як з трьох рецензентів (юридичних та/або фізичних осіб) із числа: 1) представників академічної та наукової спільноти із відповідної спеціальності, за виключенням тих установ, де працюють особи, які є розробниками проекту стандарту; 2) фахівців-практиків із значним досвідом роботи і загально визнаним авторитетом у відповідній професії; 3) професійних асоціацій; 4) суб'єктів підприємницької діяльності, які займають лідируюче становище у відповідній галузі економічної діяльності.

10. Після завершення громадського обговорення, проведення зовнішнього рецензування та узгодження проекту стандарту відповідна підкомісія НМК доопрацьовує проект стандарту із урахуванням висловлених зауважень або пропозицій виносить проект для схвалення сектору вищої освіти НМК МОН.

ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (22.11.2016):

11. Схвалений проект стандарту передається на погодження до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.
12. За умови погодження проекту стандарту Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, стандарт затверджується наказом МОН України. Офіційний текст стандарту підписують голова НМК та голова підкомісії НМК.
13. Стандарти вищої освіти опубліковуються на сайті МОН у розділі «Стандарти вищої освіти».

МІСЦЕ СТАНДАРТУ У ВО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ

- Нові стандарти ВО є наступним поколінням стандартів і замінюють собою Галузеві стандарти вищої освіти (ГСВО), які розроблялись у 2002 – 2014 рр.
- Стандарти базуються на компетентісному підході і поділяють філософію визначення вимог до фахівця, закладену в основу Болонського процесу та в міжнародному Проекті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING).
- ВНЗ або наукова установа у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації.
- ВНЗ або наукова установа на підставі освітньої програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план (перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС; послідовність вивчення дисциплін; форми проведення навчальних занять та їх обсяг; графік навчального процесу; форми поточного і підсумкового контролю).
- Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

- **Компетентність** – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.
- **Інтегральна компетентність** – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.
- **Загальні компетентності** – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.
- **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності** – компетентності, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ЗМІСТ СТАНДАРТУ

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- **обсяг кредитів ЄКТС**, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти
- перелік **компетентностей** випускника
- **нормативний зміст підготовки** здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання
- **форми атестації** здобувачів вищої освіти
- вимоги до наявності **системи внутрішнього забезпечення якості** вищої освіти
- **вимоги професійних стандартів** (у разі їх наявності).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТРУКТУРА СТАНДАРТУ

1. Преамбула
2. Загальна характеристика
3. Обсяг програми у ЄКТС
4. Перелік компетентностей випускника
5. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання
6. Форми атестації здобувачів вищої освіти
7. Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості ВО
8. Вимоги професійних стандартів у разі їх наявності

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: ОПИС ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ

- Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти **передбачає** професійну діяльність випускників у сфері соціальної роботи та викладанні спеціалізованих професійних дисциплін у вищій школі.
- **Об'єктом вивчення** є комплексні проблеми, які виникають, коли наявних знань недостатньо для вирішення конкретного завдання, а спосіб, за допомогою якого можна здобути відсутні знання – невідомий.
- **Цілями навчання** є фундаментальна та спеціальна підготовка науковців вищої кваліфікації, здатних розв'язувати комплексні проблеми у сфері соціальної роботи за допомогою наукових досліджень та здійснювати науково-дослідну, управлінську і прикладну фахову діяльність.
- **Теоретичним змістом** предметної області слугують концепції, закономірності, принципи, поняття, які формують фахову компетентність науковця.
- Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти **має володіти** дослідницькими, інформаційно-комунікативними, освітніми методами і технологіями, а також впроваджувати інновації та отримані наукові результати у практичну діяльність.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: ОБСЯГ, АТЕСТАЦІЯ

- Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.
- Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
- Вимоги до кваліфікаційної роботи та до публічного захисту (демонстрації) визначаються Порядком присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника та іншими нормативно-правовими документами

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері соціальної роботи, що передбачає глибоке переосмислення наявних та продукування нових цілісних знань, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності :

1. Здатність до критичного мислення, наукового аналізу, оцінювання нових та складних ідей.
2. Володіння на високопрофесійному рівні навичками письмової та усної комунікації іноземною мовою.
3. Здатність до виявлення і постановки наукових проблем та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
5. Здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: КОМПЕТЕНТНОСТІ

Спеціальні (фахові) компетентності:

1. Здатність до наукового пошуку, самостійного відбору та обробки інформації й емпіричних даних у сфері соціальної роботи.
2. Здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи.
3. Здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів.
4. Здатність виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження.
5. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної соціальної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері соціальної роботи.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: КОМПЕТЕНТНОСТІ

Спеціальні (фахові) компетентності:

6. Здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної роботи.
7. Здатність дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів соціальної роботи.
8. Здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки.
9. Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику соціальної роботи.
10. Здатність до викладацької діяльності в умовах формальної та неформальної освіти.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Критично оцінювати результати наукових досліджень, наукові джерела, нові та складні ідеї, знання про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх застосування у науково-пошуковій роботі і обґрунтованого впровадження у практику.
2. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної роботи, висловлюватися професійною іноземною мовою, як усно, так і письмово.
3. Використовувати сучасні теорії, методології і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи, виявляти і наукові проблеми та проводити власне наукове дослідження, результати котрого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
4. Генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність) для планування та здійснення наукових комплексних досліджень з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і пошуку шляхів їх розв'язання на науково-методологічному рівні.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

5. Ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем, планування й управління змінами для вдосконалення існуючих та розроблення нових соціальних систем.
6. Здійснювати науковий пошук, самостійний відбір та обробку інформації й емпіричних даних стосовно до фундаментальних і прикладних досліджень у сфері соціальної діяльності.
7. Застосовувати категорійно-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи.
8. Використовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів.
9. Виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження.
10. Формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної соціальної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері соціальної роботи.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

11. Будувати тлумачно-інтерпретаційні моделі для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної роботи.
12. Дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів соціальної роботи.
13. Розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати обґрунтовувати висновки.
14. Апробувати результати наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику соціальної роботи.
15. Використовувати інноваційні педагогічні методи у вирішенні завдань соціальної діяльності та викладанні фахових дисциплін з соціальної роботи у вищих навчальних закладах в умовах формальної та неформальної освіти.

СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: ПРОЦЕС

- Протягом літа планувалося затвердження стандартів.
- Для кожного стандарту є кілька етапів експертиз, в тому числі громадське обговорення. Стандарт підготовки бакалавра соціальної роботи пройшов громадське обговорення і процедури експертиз, очікується його затвердження. Проект стандарту освітньої підготовки магістра соціальної роботи розроблений, розміщений на сайті МОН, продовжується громадське обговорення.
- МОН підготувало типову форму всіх освітніх програм.
- Будо анонсовано, що 23 травня вийдуть рекомендації щодо розроблення стандартів докторів філософії, зокрема, стосовно наукової частини.
- Передбачається, що МОН делегує повноваження з розробки паспорта наукової спеціальності НМК. Для захисту дисертацій докторів філософії планується створення одноразових рад.

СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»: ВИКЛИКИ

- Жорстка задана Методичними рекомендаціями рамка, перелік загальних компетентностей, інших елементів стандарту
- Відсутність єдиного розуміння предмету соціальної роботи як науки і практики, обсягу та рівня розвитку компетентностей, якими мають володіти здобувачі на різних рівнях підготовки, розуміння місії самої професії і професійних задач фахівця, який отримав відповідну підготовку
- Виведення напряму підготовки «Соціальної педагогіки» із галузі знань «Педагогічна освіта» та включення її у галузь знань «Соціальна робота»
- Ускладнена, недостатньо продуктивна комунікація
- Мінімальне залучення зацікавлених сторін, зокрема формальний підхід до здійснення експертизи та організації якісного громадського обговорення
- Зовнішні фактори, пов'язані із реформаційними процесами в країні, системі освіти